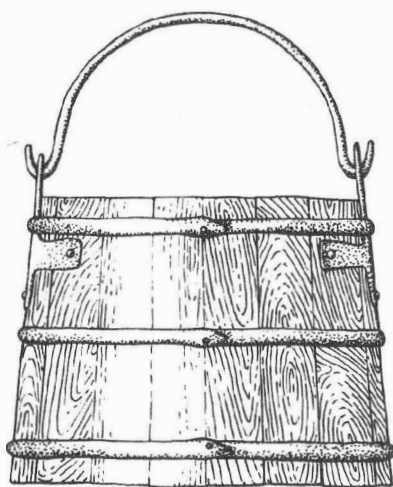

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1984

BRNO 1987

mik 2. Hälfte des 13. - Ende des 15. Jahrhunderts.

Nový hrad /Kat. Gebiet Olomučany, Bez. Blansko/

Die keramischen Funde machen den Beginn der Burg bereits in der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts vorläufig, fraglich, wohin sie wegen ihrer rudimentären Bergfrieddisposition gelegt wird. Wüstung vermutlich kurz nach der Eroberung 1470. Im Vorfeld der Burg und im Raume der vorgeschobenen Befestigung /kurz vor 1493 datiert/ eine Besiedlung schon seit der Mitte des 13. Jahrhunderts konstatiert.

Ronov /Kat. Gebiet Břlovice nad Svitavou, Bez. Brno-venkov/

Kleine Burg mit dreiräumigem Palast als einzigem Bau im inneren der rechteckigen Befestigung. In schriftlichen Quellen nur in den Jahren 1364 - 1366 genannt, von der kurzen Dauer zeugt auch die vermutlich nicht beendete äussere Befestigung und das Minimum an archäologischen Funden.

ÚJEZD U ČERNÉ HORY - PRŮZKUM STRUKTURY STŘEDOVĚKÉHO OSÍDLENÍ /okr. Blansko/

Jiří Doležel, Blansko

Se svojí ulicovou, na JZpůlkruhově uzavřenou návsi a pozdně románským kostelem Všech svatých nad vsí bývá považován za typický produkt vnitřní kolonizace konce 12. století /Procházka - Štof 1983, 46, 48/. Nedatováno zůstává opevnění 850 m SZ vsi /Knies 1896, 121, 122/. Podle Újezda se ve 14. stol. psaly nejméně dva rody, první historickou zprávou je donace Pátova 1334 doubravnickým augustiniánkám /CDM VII, 11; Pilnáček 1930, 234, 483/.

Průzkum pravěkého osídlení /srov. příspěvek v tomto ročníku PV/ poskytl také nálezy dokreslující středověký vývoj:

Intravilan obce: povrchovým sběrem 26. září získána na třech místech keramika /všechny další souřadnice v mm dle ZM ČSSR 1 : 10 000, 1979, č. 24-14-24/.

1. Zahradá 30 m před čp. 19 a 20 na návsi /J - 25, Z - 63/. 54 ks /hrnce, poklice, kuthan/, pol. 13. - průběh 15. stol., 1 ks mazanice.

2. Zahradá 20 m před čp. 30 na návsi /J - 22, Z - 71/. 3 ks /hrnce/, 14. a 15. stol.

3. Pole 200 m JZ okraje obce /J - 7, Z - 36/ - okraj hrnce 2. pol. 13. stol.

Soubor vykazuje již od 13. stol. silně odlišné rysy oproti keramice blanenského regionu.

Lesní trať ve Žlebech: protáhlá ostrožna 373 m. n. m. nad soutokem Petřovického a Malolhotského potoka na S okraji katastru, 940 m S chrámu Všech svatých v Újezdě /J - 72, Z - 72/, v lesním oddělení 44 d 1-4 polesí Černá Hora 1971. 3 ks keramiky z povrchového sběru 16. září v SV části a na S svahu - 1. pol. 15. stol. Strategicky jedinečná poloha bez opevnění. Středověkou keramikou zde sebral již na poč. 80. let A. Štof.

Literatura:

Knies J., 1896: O zaniklých osadách, hradech, tvrzích a dvorcích v okrese Blanském, ČMatMor XX I, 42-47; XX/II, 116-122.

Pilnáček J., 1930: Staromoravští rodové, Vídeň.

Procházka R. - Štof A., 1983: Příspěvek k osídlení Bořitova a Černé Hory na Blanensku, VVM XXXV-1, 46-58.

Újezd bei Černá Hora - Untersuchung der Struktur der mittelalterlichen Besiedlung /Bez. Blansko/. Das Dorf entstand offensichtlich durch die Innenkolonisation am Ende des 12. Jahrhunderts /Gassendorf, halbkreisförmig abgeschlossener Dorfplatz, spätromanische Kirche, kleine Befestigung 850 m NW vom Dorf/, erster schriftlicher Bericht 1334, im 14. Jahrhundert mehrere Wladikafamilien, vom 15. Jahrhundert nur Bestandteil eines grossen Dominiums.

Lesefunde im Intravilanum der Gemeinde /Raum des Dorfplatzes SW Rand/ trugen zur Erkenntnis der einheimischen Töpferei, eines wenig bekannten keramischen Umkreises bei. Datierung in die Mitte des 13. - Ende des 15. Jahrhunderts. Durch Lesefunde ebenfalls eine Besiedlung aus der 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts auf der heute bewaldeten Sporenlage 940 m N der Kirche von Újezd festgestellt. Für die Abwehr eine ideale Lage ohne Befestigungsspuren.

ZANIKLÁ STŘEDOVĚKÁ VES JEDLE /k. úz. Černá Hora, okr. Blansko/

Jiří Doležel, Blansko

Průzkum pozdní, středověké kolonizace Z části Adamovské vrchoviny /první výsledky viz Doležel, 1985/ pokračoval na SZ okraji hořického lesního masívu lokalizací další zaniklé středověké osady dne 23. září. Dnes se její areál nachází v J. výběžku katastru Černé Hory, v lesní trati Dolní Spálená /oddělení

č. 25 c 1, f 2; 26 c 5, 7 polesí Černá Hora 1971/, 450 m SV závistské hájovny /ZM ČSSR 1: 10 000, 1979, č. 24-14-24: střed ZSO V - 103, J - 126 mm/.

Krátká dvojřadá lesní lánová ves zaujala svahy hlubšího údolí potoka, 405 - 423 m. n. m., na J okraj sedla mezi hřebeny Jedle na V a Dránského žlíbku na Z straně. V J, levé řadě o celkové délce 250 m, bližší potoka, patrně 5 usedlostí - obdélné konvexní útvary s hojným výskytem barvíčku. V S, pravé řadě s celkovou délkou 150 m 6 - 9 usedlostí na dvou terasách nad sebou. Vedle obvyklých obdélných, vyvýšených reliktů ve třech domech kamenné destrukce pecí, dva zahloubené sklepy.

Keramika z povrchového sběru na obou stranách potoka i z jeho koryta datovatelná od pol. 13. do konce 15. stol., mimo 2 ks mazanice 19 ks - hrnce, poklice, trojnožka.

Vzhledem k 1 500 m SV směrem vzdálené dominující hoře Jedle lze zaniklou osadu s určitou pravděpodobností ztotožnit se stejnojmennou vsí, poprvé uváděnou 1373 /ZDO II, 306; Mezník 1960, 143/, na - posledy 1465 /Hosák 1965, 9/. R. 1568 již pustá, 1571 na její pluzině vzrostlý les /Pilnáček 1927, 76, 86/.

Literatura:

Doležel J., 1985: Výzkum lokalit vrcholného a pozdního středověku oblasti severozápadní Moravy v letech 1979 - 1983, PV 1983, 82-84.

Hosák L., 1965: Historický místopis okresu Blansko v období feudalismu. Blansko.

Mezník J., 1960: Venkovské statky brněnských měšťanů ve 14. a 15. století, Sborník MatMor /ČMatMor/ LXXIX, 129-147.

Pilnáček J., 1927: Paměti města Blanska a okolních hradů, Blansko.

Mittelalterliche Dorfwüstung Jedle /Katastralgebiet Černá Hora, Bez. Blansko/. Im Rahmen der Erforschung der späten, mittelalterlichen Kolonisation des NW Teiles der Adamovská vrchovina /Höhenzug/, in der eigenartigen, markant erhöhten, stark gegliederten, heute gänzlich bewaldeten Mikroregion der Hořické vrchy /Anhöhen / Fläche ca. 24 km²/, hat man bereits die vierte mittelalterliche Dorfwüstung lokalisiert, diesmal 900 m NO von der Niederlassung Závist. Ein kurzes zweireihiges Waldhufendorf, mit insgesamt 11 - 14 Anwesen, auf der Nordseite ausserdem auf zwei Terrassen obereinander erbaut. Die archäologischen Funde gehören in die Mitte des 13. bis Ende des 15. Jahrhunderts. Wahrscheinliche Identität mit dem Dorfe Jedle, 1373 bis 1465 angeführt, 1568 bereits gewüstet.

ZJIŠŤOVACÍ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY NA ZANIKLÝCH STŘEDOVĚKÝCH HRADECH V OBLASTI HOSTÝNSKÝCH VRCHŮ /okr. Gottwaldov, Kroměříž/

Jiří Kohoutek, Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy, Gottwaldov

V roce 1984 proběhla další etapa zjišťovacích výzkumů na zaniklých středověkých hradech v oblasti jihovýchodní Moravy, které provádí Oblastní muzeum v Moravy v Gottwaldově v rámci střednědobého výzkumného úkolu, zaměřeného na objasnění počátků, vývoje a zániku těchto lokalit.

Tento výzkum navázal na předchozí etapy, kdy probíhal průzkum v pásmu Vizovických vrchů /hrady Starý Světlov, Sehrad - Engelsberk a Rýsov/. V roce 1984 jsme se postupně zaměřili na jednotlivé následující lokality - hrady Lukov, Křídlo a Chlum.

Lukovský hrad leží na katastru stejnojmenné obce na území gottwaldovského okresu, vzdálené od Gottwaldova asi 9 km. Hrad je situován na podélném skalnatém hřebenu, orientovaném přibližně ve směru Z - V, a v nadmořské výšce kolem 515 m. Lokalita, která patří bezesporu mezi největší a nejvýznamnější svého druhu na území Moravy, nebyla dosud, vyjma několika pokusů o stavební - historické zhodnocení, podrobněji zkoumána. Z dochovaných písemných zpráv lze usuzovat na jeho zeměpanský původ a ve 14. století se stal lukovský hrad sídlem významného moravského panského rodu Šternberků. Důležitou roli sehrál v období třicetileté války za valašských povstání. Konec 18. stol. byl opuštěn a posléze sloužil jako zásobárna levného stavebního materiálu, což se negativně promítlo na jeho současném stavu¹.

Většina zjišťovacích sond byla položena na ploše vlastního hradního jádra a další v prostoru předhradí a na dalších exponovaných polohách hradního areálu v celém jeho rozsahu. Průzkum v severozápadní části vlastního hradu /sondy A, B, E a G/ přinesly následující poznatky. Pod destrukční vrstvou, pocházející patrně z období zániku celého hradního komplexu, se objevily základy staveb, které podle nálezkové situace lze rozlišit na dvě vývojové fáze. Mladší, datovatelná do 16. - poč. 17. stol., nám představuje pozůstatky vnitřní obvodové zástavby při linii severozápadní obvodové hradby. Starší fázi prezentuje základové zdivo blíže neidentifikovatelného objektu z lomového kamene s armovaným jihozápadním nárožím. Datace tohoto objektu je velmi obtížná vzhledem k velmi špatné nálezkové situaci /celá plocha byla velmi poškozena recentními výkopy/, ale zdá se, že tato stavba může náležet k původnímu horizontu vlastního hradu.

Sondy, položené v jihozápadní části hradního jádra, přinesly především objev zdiva z pravidelných, opracovaných kvádrů, dochovaného téměř do hloubky 200 cm od úrovně povrchu terénu /výzkum zde dále nepokračoval/. Tato stavba, jejíž bližší zařazení je dosud problematické /palác, věž?/ má zřejmý vztah k torzu okrouhlé věžice, náležející s největší pravděpodobností nejstarší stavební periodě hradu.

Průzkum v jihozápadní části parkánu v prostoru raně gotické průjezdní brány přinesl poměrně dobrou

PŘEHLED VÝZKUMU 1984

Vydává :	Archeologický ústav ČSAV, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová, P. Šindelář, B. Klíma, M. Plaček, J. Svoboda
Na titulním listě:	rekonstrukce vědérka ze slovanského hradiska Břeclav-Pohansko
Tisk:	VH 103 ZO Svazarmu Brno
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů - neprodejné